

QUARANTAINES ORGANISMEN IN BELGIË MET DE BOKTOR ALS CASE STUDY

Vorig jaar liep het project 'Draaiboek voor bedreigende quarantaine organismen voor de boomkwekerijsector' af. Dit project werd gesubsidieerd door het Fonds voor Landbouw en Visserij Onderzoek. Hierin ging het PCS samen met het AVBS, pcfruit, ILVO en het FAVV op zoek naar manieren om de sector beter te informeren over de problematiek rond quarantaine organismen. Daarenboven werd ook bekeken hoe alle partijen, in het geval van de uitbraak van een quarantaine organisme, elkaar optimaal kunnen ondersteunen, om ervoor te zorgen dat naar de betrokkenen op een vlotte en uniforme manier gecommuniceerd wordt en de handel hier minimale hinder van ondervindt.

.....
 Joachim Audenaert, Ilse Delcour, Filip Rys

In het kader van dit project werden infochies gemaakt over de quarantaine organismen die mogelijks een risico kunnen vormen voor de Belgische boomkwekerijsector. Deze verschenen in dit vakblad en zijn te raadplagen op de websites van de verschillende projectpartners (www.pcsierteelt.be → Publicaties → Quarantaine organismen). De komende maanden zullen nog verschillende nieuwe fiches gepubliceerd worden. Ook in de toekomst zullen we met de projectpartners op regelmatige tijdstippen samenkomen om de huidige stand van zaken op vlak van quarantaine organismen te bespreken en te bekijken hoe we elkaar optimaal kunnen ondersteunen, om in het geval van een uitbraak ervoor te zorgen dat de sector een minimale hinder ondervindt.

Alternatieve bestrijdingsmethoden voor de boktor valideren aan de hand van modellering

De laatste jaren zijn er al verschillende uitbraken van de boktorren *Anoplophora glabripennis* (ALB, loofhoutboktor) of *Anoplophora chinensis* (CLB, Oost-Aziatische boktor) geweest in de ons omringende landen (Nederland, Frankrijk, Duitsland, Zwitserland, Denemarken, Oostenrijk) en zijn er ook in België reeds twee intercepties geweest (2004, houtverpakking uit China; 2008, in een privétuin, vermoedelijk ook afkomstig van verpakkingshout uit China). Om deze redenen is de kans op een toekomstige uitbraak in België zeer reëel.

Omdat het uitroeien van zo'n plaag drastisch is en een zeer grote economische impact zal hebben (vooral voor boomkwekerijen of fruitteeltbedrijven, maar ook openbaar groen), is een doordachte afweging van de mogelijke toe te passen beheersingstechnieken essentieel. Wegens het niet voorkomen van beide boktorsoorten in België en de uitermate grote

▲ Boktor

risico's bij invoer van deze soorten voor wetenschappelijke doeleinden, om nieuwe alternatieve beheersingstechnieken te ontwikkelen, opteren wij ervoor om de reeds bestaande informatie en kennis te gebruiken bij de ontwikkeling van een beslissingswerktuig.

Daarom begint vanaf januari een nieuw project rond quarantaine organismen: 'Alternatieve bestrijdingsmethodes voor *Anoplophora glabripennis* en *Anoplophora chinensis*'. Dit project wordt gesubsidieerd door FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu en uitgevoerd door ILVO en PCS. Het hoofddoel van dit onderzoek is een antwoord geven op volgende onderzoeksvraag: 'Wat zijn de meest geschikte beheersingsmaatregel(en) voor *Anoplophora glabripennis*'

(ALB) of *Anoplophora chinensis* (CLB) in België, rekening houdend met de verschillende mogelijke uitbraakscenario's?

Om deze vraag te beantwoorden, zal ons onderzoek opgesplitst worden in vier deelvragen. Deze zullen samen de vereiste gegevens genereren voor een op te stellen beslissingswerktuig waarop in eerste instantie de overheid en in tweede instantie de sector beroep kunnen doen na vaststelling van een infectiehaard of ter preventie van toekomstige uitbraken:

Welke methodes kunnen volgens de literatuur, onderzoekers en experts gehanteerd worden ter beheersing van ALB en/of CLB?

Hierbij wordt de nadruk gelegd op:

- preventieve beheersingsmaatregelen:
 - monitoring en detectie ((attractant)vallen, snuffelhonden, bakerplanten, survey technieken,...)
 - in kaart brengen van risicoplaatsen (zie verder)
 - opleiding van mensen die in contact komen met mogelijke insleep op risicoplaatsen
 - enz.
- curatieve beheersingsmaatregelen:
 - chemische bestrijding
 - biologische bestrijders
 - rooien
 - netten
 - perimeter rond haard waar de maatregel toegepast moet worden
 - enz.

Hoe succesvol zijn de geïdentificeerde maatregelen tegen ALB en/of CLB?

Hierbij wordt de slaagkans en/of bestrijdingsgraad van de beheersmaatregel beschreven aan de hand van relevante parameters en in overleg met ervaringsdeskundigen en de betrokken sectoren.

Wat is de kostprijs voor het toepassen van elke maatregel?

Voor elke maatregel wordt een raming van de kostprijs berekend, rekening houdend met de slaagkans en/of bestrijdingsgraad van elke methode.

Welke risicoplaatsen bestaan er in België met betrekking tot de insleep van ALB of CLB en hoe groot is het risico op insleep voor elke locatie?

Het in kaart brengen van de verschillende risicoplaatsen (boomkwekerijen, havens, opslag- en transportplaatsen van dood hout uit risicogebieden) zal dienen als referentiekader waarbinnen een mogelijke beheersingsactie in de toekomst uitgevoerd zal moeten worden en bijgevolg als referentiekader waarbinnen ons beslissingswerktuig ontwikkeld zal worden.

We kiezen hierbij voor een model dat beheersingsscenario's kan simuleren op basis van de aard van de uitbraak, de omgeving rondom de uitbraak (waardplanten en hun densiteit) en de geselecteerde beheersingstechniek(en). Op basis van de gerapporteerde slaagkans of bestrijdingsgraad en de gerelateerde raming van de kostprijs, kan de gebruiker dan het meest geschikte scenario selecteren.

Een telerswerkgroep zal opgericht worden om de scenario's te evalueren en van realistische data te voorzien. Ze zullen de haalbaarheid van de diverse voorgestelde maatregelen bekijken in functie van de praktijk in onze lokale boomkwekerijregio's, alsook voor het openbaar groen. Ook het Federaal Agentschap voor de Voedselveiligheid (FAVV) en relevante vertegenwoordigers uit het beleid en de sector (AVBS, Boerenbond, ANB, INBO, DEMNA,...) zullen nauw betrokken

▲ *Kastanjealwesep*

▲ *Phytophthora ramorum*

▲ *Xylella fastidiosa*

worden bij het project.

Dit project moet een uitgewerkt voorbeeld vormen, dat ook als basis kan dienen voor het evalueren van beheersingsstrategieën voor andere quarantaine-organismen die een mogelijk risico vormen voor onze telers en omgeving, uiteraard mits aanpassingen voor de typische kenmerken van deze organismen (insect vs. schimmel, kruipend vs. vliegend insect, plaag afkomstig uit een warm vs. gematigd klimaat,...) ■

Onderzoek met steun van de Vlaamse Overheid, het Agentschap Innoveren & Ondernemen, de Europese Unie, de Provincie Oost-Vlaanderen, Boerenbond, AVBS, dé sierteelt- en groenfederatie, en KBC Bank & Verzekering.